

Mária Čorejová: Krízová cesta

Motivačná literatúra hovorí, že ide o uhol pohľadu: Pamätaj, že v deň keď si povieš "vzdávam sa" iný si povie "Aha aká šanca"...! Nie je málo času, ktorý máme, ale je veľa času, ktorý nevyužívame. Neexistuje kríza, iba príležitosť! Posun detailu niekedy posunie, ba až obráti celý význam pôvodného symbolu. Tieto princípy môžu fungovať v slovách, či obrazoch. Odobratie jedného mäččeňa zo zaužívaného kresťanského slovného spojenia "krížová cesta" vytvorí čosi menej jasné, súčasné, profánne, zneisťujúce.

Výtvarníčka Mária Čorejová kreslí. Inšpiráciu zaužívanými dogmami priznáva, cesta však vedie ďalej. Na jej zastaveniach nachádzame čierno (biely) humor, iróniu, zatrasenie stereotypmi a neustále osobné či masové hľadanie pravdy a zmyslu. Hľadáme istotu, návod či univerzálne hodnoty, ktoré sa dajú uctievať a vzhliadať k nim. Aká je to kríza, hodnôt, či kríza v peňaženkách? Hodnota nie to isté čo cena. V spoločnosti neustále panuje nostalgia za tým, čo bolo. Kedysi vraj ľudia boli k sebe milší, menej sa ponáhľali, vedeli si život viac vážiť, poznali pravé hodnoty. Smerujeme naozaj lineárne priamo do záhuby, alebo sa naopak točíme v kruhoch?

Jednou z Čorejovej tém sú praskliny. Je to možné brať ako poctu kritickému mysleniu a neustálemu podrobovaniu javov otázkam. Tradičné náboženstvá a ich symboly sa niekde rozpadajú, existuje však tiež nespočetná nová (?) oblasť osobných náboženstiev a božstiev... Mladosť, sex, konzum ako taký, motivačná literatúra, ale aj naopak posadnutosť bio-štýlom, recykláciou, vegánstvom a kadečím ďalším, čo povýšime na univerzálny princíp nášho života a svedomie má pokoj. Pravoverní ekofašisti tiež netolerujú žiadnu odchýlku od ideálu a berú sa smrteľne vážne. Zaujímavejšou oblasťou je elitná veda a výskum, ktorý by mal stáť na pravidlách a rácii. Najväčšie svetové laboratórium časticovej fyziky CERN tiež pátra po zmysle života a v popularizačných textoch sa nevyhneme náboženským termínom. Higgsov bozón býva nazývaný aj božská častica. "Názov božská častica vymysleli novinári. My ju tak nenazývame. Ona nie je zodpovedná za všetko. Higgsov bozón je prejavom skalárneho poľa, ktoré dáva všetkým základným časticiam ich primordiálnu hmotnosť." odporuje Karel Šafařík, svetovo uznávaný fyzik so slovenskými koreňmi.

Trhlina v systéme? Vizualna trhlina je tiež ambivalentnou "vstupnou bránou". Môže cez ňu unikať podstata, začínať deštrukcia a rozpad, ale môže aj príjemne rozbíjať šialenú homogenizáciu a glajchšajtovanie. Z trhliny vykúka balón, amorfný organický tvar, či tma? Tak toto rozhodne nie je nuda, jedna z estetických kategórií, ktorú môže nadobudnúť unylá dokokalosť, čo "nemá gule". Tu už si radšej nebudem popúšťať uzdu fantazijnej interpretácii, niektoré absurdity ani život skrátka nevysvetľuje a pre niečo je to tak dobré. Skúste tým niekedy odbiť trojročné dieťa.

Mária Čorejová vlastne praktizuje vizuálny hacking – a to v zmysle definície pojmu, využívanie známych vecí iným spôsobom a tiež nabúravanie sa do systému. Keď

napríklad v zobrazení istej kultúrnej známej a čitateľnej udalosti zmeníme jednu jedinou farbu, a teda nič, čo by malo vplyv na funkciu, zmeníme tým celý význam výjavu. Voda skrátka tečie a obmýva, je jedno, akú má farbu. Čorejová kreslí čiernobiele výjavy krstu podľa zaužívaných kresťanských tradícií. Dieťa na rukách rodiča, nad ktoré sa nad krstiteľnicou plnou vody skláňa kňaz v slávnostnom rúchu. Dospelý muž naplno prežívajúc symboliku krstu ponorením. Nič nie je čiernobiele? Nahradenie jedného detailu bielej farby čiernou urobí z aktu lásky a prijatia do spoločenstva veriacich horor. Čo keby sa krstilo vodou zafarbenou načierno? Fungovalo by to úplne identicky. Čierna tekutina v prírode evokuje hrôzu, úzkosť, problém a des.

Niektoré desivé predstavy sú univerzálne, niektoré dané kultúrou a dobou. Náboženstvá a ideológie môžu byť inšpiratívne. Nebezpečenstvo nastane vtedy, keď majú vo všetkom jasno, tlačia prvoplánovosť, zjednodušovanie a nútia vnímať iba jeden význam veci, čierno-bielosť. Kto sa nevyvíja, stagnuje. Krízová cesta je tá, ktorá nikam nevedie. Cesta je cieľ? Asi ako kedy. Kto má vo všetkom jasno je nutne podozrivý. Už Sokrates sa predsa dopracoval k poznaniu: Viem, že nič neviem. Ako vieme, že štvorhranný objekt s ozdobnými stĺpmi musí nutne slúžiť ako oltár? Čo vlastne o celom živote vieme?

Zuzana Duchová, kurátorka a hýbateľka